

Közép- és Kelet-Európa középkori várépítészetének kezdetei (10–11. század)

Mordovin Maxim

ELTE BTK Régészettudományi Intézet

Magyar Középkori és Kora Újkori Régészeti Tanszék

A korai magyar állam legmonumentálisabb építészeti emlékei közé tartoznak az egykori ispánsági várak sáncai. A köznyelvben sok esetben földvárként előforduló hatalmas építmények valójában nem csupán földből készültek. A „földvár” név csak a már elpusztult egykori erősségek látható nyomait írja le. A szakmai szövegek már egy ideje tudatosan kerülnek ezt a fogalmat, ugyanis eredetileg ezek a várak igen összetett szerkezettel és szerepkörrel rendelkező uralkodói központok voltak.

Közép- és Kelet-Európában a várépítészet nagyjából párhuzamosan indult fejlődésnek még a 8–9. század fordulóján különböző törzsi központok megerődítésével. A sáncvárak építése azonban a legnagyobb lendületet az első jelentős, központosított államok kialakulásával vette. Itt a keleti szláv területek mellett Lengyelország és Csehország említhető meg, melyek a Morva Fejedelemség hagyományait is folytatták. Ebbe a folyamatba csatlakozott kissé megkésve a megalakuló Magyar Királyság is, amely a lemaradását nagyon rövid idő alatt behozta.

Az előadás elsősorban a sáncok különböző építési technikáit, keltezési lehetőségeit és egyes régiók – mindenekelőtt Magyarország – sajátosságait elemzi.